

**PHANTOM "GREAT-POWER" NARRATIVES OF MODERN
MOSCOVY'S "UNCONVENTIONAL" WAR AGAINST UKRAINE**

**ФАНТОМНІ «ВЕЛИКОДЕРЖАВНІ» НАРАТИВИ
«НЕКОНВЕНЦІЙНОЇ» ВІЙНИ СУЧАСНОЇ МОСКОВІЇ
ПРОТИ УКРАЇНИ**

Markivska L. L

*PhD in History, Associate Professor, Volyn Military Lyceum
in the name of the Heroes of the Heavenly Hundred
Lutsk, Ukraine*

Siruk N. M.

*PhD in History, Associate Professor, Structural subdivision
“Volyn Vocational College National University of Food Technologies”
Lutsk, Ukraine*

Марківська Л. Л.

*кандидат історичних наук, доцент,
Волинський військовий ліцей імені Героїв Небесної Сотні
Луцьк, Україна*

Сірук Н. М.

*кандидат історичних наук, доцент, викладач історії
Відокремлений структурний підрозділ «Волинський фаховий коледж
Національного університету харчових технологій»
Луцьк, Україна*

Війна навчила мене єдності з моєю Країною,
причому слово «Країна» – з великої букви.
Микола Воронін «Кіборг»

Кожна нація проходить у процесі власного становлення складні державотворчі етапи. Сьогодення української державності яскравий тому приклад. Адже, після проголошення незалежності 24 серпня 1991 року, більшість українців були впевнені у подальшому мирному державному будівництві. Однак, великоімперські шовіністичні амбіції північного сусіда призвели до повномасштабної війни. Аналізуючи причини війни росії проти України, ми впевнені, що корінням вони сягають не початку путінського правління, а набагато глибше.

Історично склалося, що московія протягом усього свого існування не могла сприйняти першості та прогресивності України на ґрунті націотворення та формування суспільства на засадах демократичних. Уже з перших століть московити прагнуть підкорити не тільки територіально, а й інтелектуально українців. «Копія хоче знищити оригінал» [3] Ця тенденція яскраво проявилася у період становлення та розквіту путінізму, який «...взяв на озброєння ідеологію Олександра Дугіна, що у своїй основі має уявлення про особливість та цивілізаційну вищість росії, містить геополітику євразійства та установки на світове домінування росії» [2]. Рашистська ідеологія «єгоцентричного порятунку світу» веде до руйнування усіх міжнародних стандартів цивілізаційного співіснування. Світове співтовариство знову зіткнулося із явищем геноциду, але тепер уже українства.

«Неконвенційна» війна сучасної московії проти України розпочалася ще задовго до 24 лютого 2022 року та 20 лютого 2014 року. Якщо порівнювати державотворчі процеси в Україні та росії, то остання практично не змінила свої суспільно-політичні орієнтири за період президентства Б. Єльцина. Для країни, у якій історично не було досвіду демократії, 8 років дуже короткий термін. Крім того, стереотип «великої і могутньої» залишився серед світової спільноти надовго. Із приходом до влади путіна, з'являється своєрідне ностальгічне Дежавю «збирача земель союзних». У концентрованому вигляді цю ностальгію ще 2005 р. висловив путін у посланні федеральним зборам російської федерації: «...маємо визнати, що розпад Радянського Союзу став найбільшою геополітичною катастрофою століття. Для російського ж народу він став справжньою драмою. Десятки мільйонів наших співгромадян та співвітчизників опинилися за межами російської території» [1]. Україна ж прагне остаточно позбутися ілюзорного статусу «братнього народу».

Першим кроком, який не сподобався москві і змусив подивитися на Україну, не тільки як на об'єкт власних бажань, але й і як на ворожий суб'єкт, що може знищити саму об'єднавчу ідею, була Помаранчева революція 2004 року. Здавалося бажання українців бути частиною європейського простору є цілком природнім. Другим «вагомим» аргументом у побудові відносин росія – Україна стала Революція Гідності. Це призвело до просування концепту «порятунку російськомовного населення», яке зазнає утисків та гонінь від «Київського праворадикального режиму».

Починаючи з 20 лютого 2014 року сучасна московія своїми діями дискредитує Україну. Уже тоді росія діяла відповідно до так званої «доктрини Герасімова» (січень 2013 року). «Правила війни» суттєво

змінювалися, – стверджував Герасимов. – Зросла роль невійськових засобів у досягненні політичних та стратегічних цілей, які у низці випадків за своєю ефективністю значно перевершили силу зброї» [5]. Країна-агресор уже починає готуватися до війни. особливо через засоби «інформаційної війни», «зомбування» населення через одержавлені ЗМІ тощо» [7, с. 63]. Отож, основна ставка робиться, в першу чергу, на інформаційно-пропагандистські методи. На основі досліджень у «неконвенційній» війні «співвідношення 4:1 на користь невійськових методів інвазії» [4, с. 89].

Починаючи ще з 2005 року росія на міжнародній арені формує образ України як непорядного партнера по транзиту газу, не надаючи жодних вагомих доказів. Дехто із дослідників, зокрема Ганна Сасин, вважає, що вперше проти України було застосовано інформаційну складову «гібридної» війни у 1994 році. Спотворена інформація про неможливість утримання Україною ядерного потенціалу посприяла без'ядерному статусу нашої держави [6, с. 20].

Інформаційну складову росія активно використовує у війні проти України. Про масштаби інформаційної війни, розгорнуті росією проти України, найточніше сказав Головнокомандувач об'єднаних Збройних сил НАТО в Європі Ф.Брідлав: «Це найбільш дивовижний інформаційний бліцкриг, який ми коли-небудь бачили в історії інформаційних воєн» [1].

За допомогою ЗМІ формується образ «зовнішнього ворога» – України. У російському істеблішменті активно пропагуються тези про «штучно» створену українську державу, неіснування української нації, «гоніння» та «утиски» в Україні російськомовного населення та росіян. Для пояснення необхідності проведення так званої «військової спецоперації», кремль продукує у суспільну свідомість ідею «порятунку» росії та світу від Заходу, США і НАТО, які керують Україною. Законно обрану українцями владу росЗМІ та пропагандисти називають «Київським фашистським режимом», «хунтою», а українців – «нацистами». Очевидно, для відволікання уваги власного народу від невирішеності внутрішніх проблем, російська влада вкотре, нехтуючи історією, оголошує «хрестовий похід» проти незалежної України. У цьому випадку вона свідомо підміняє поняття «національної самоідентифікації» на «нацизм».

Ще одним наративом війни росії в Україні є заявлена іще у березні 2014 року путіним теорія «боротьби із неонацистами». На одній із прес-конференцій він заявив: «...Если мы примем такое решение, то только для защиты украинских граждан. И пусть попробует кто-то из числа военнслужащих стрелять в своих людей, за которыми мы будем стоять сзади. Не впереди, а сзади. Пускай попробуют стрелять

в женщин и детей. Я посмотрю на тех, кто отдаст такой приказ в Украине» [8]. Це практично відверте висловлювання про використання цивільного населення у військових діях. Сьогодні ми бачимо практичну реалізацію основного змісту цієї тези. Військові рф, порушуючи усі міжнародні норми ведення війни, тотально і цілеспрямовано знищують українських цивільних. Рашистська пропаганда і ЗМІ подають це як виконання місії з «денацифікації» України. Знищення ж цивільної інфраструктури (шпиталів, шкіл, садочків, житлових будинків, тощо) проводиться під гаслом «демилітаризації». Навіть на міжнародному рівні росія подає фейкову інформацію про нібито дислокування військових штабів, баз та складів у об'єктах цивільного призначення. До того ж, окрім, голосливих заяв сучасна московія ніяких доказів на надає.

Зростаючі великоімперські амбіції кремля починають все потужніше окреслювати політичні наративи стосовно колишніх постсовєтських республік, особливо України. Євроінтеграційна складова політичного курсу України та прагнення долучитися до партнерства з Північним Альянсом (із подальшою участю в ньому) спричинили розгортання «неконвенційної» («гібридної») війни сучасної московії проти нашої держави.

Література:

1. Горбулін Володимир. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу. URL: <https://zn.ua/ukr/internal/gibridna-viyna-yaklyuchoviy-instrument-rosiyskoyi-geostrategiyi-revanshu-.html> (дата звернення 20.04. 2023)

2. Дацюк Сергій. Що таке рашизм? URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/624fc6e87bb92/> (дата звернення 20.04. 2023)

3. Левус Андрій. Війна сенсів. URL: <https://ukrnationalism.com/publications/4646-viina-sensiv.html> (дата звернення 20.04. 2023)

4. Рущенко І. П., Рущенко Ю. І. Гібридна агресія та громадянський спротив у Харкові 2014 р.: уроки першої фази російсько-української війни. *Український соціум*. 2016. № 3(58). С. 88–99.

5. Самигін Денис. Терор як покликання: як з 2014 втілювалася «Доктрина Герасимова». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3539666-terror-ak-poklikanna-ak-z-2014-vtiluvalasa-doktrina-gerasimova.html> (дата звернення 20.04. 2023).

6. Сасин Г. В. Інформаційна війна: сутність, засоби реалізації, результати та можливості протидії (на прикладі російської експансії в український простір). *Грані*. 2015. № 3(119). С. 18–23.

7. Цюрупа М. Питання визначення сутності «гібридної війни»: на прикладі збройної боротьби на Сході України (середина 2014 –

кінець 2015 рр.). *Наукові записки Інституту політичних та етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України*. 2015. Вип. 5–6(79–80). С. 56–65.

8. Интервенция по-путински: российские войска будут стоять за спинами украинских женщин и детей. URL: <https://fakty.ua/ru/177874-intervenciya-po-putinski-rossijskie-vojska-budut-stoyat-za-spinami-ukrainskih-zhencshin-i-detej> (дата звернення 20.04. 2023).